

Tavoitteiden saavuttamisessa huomioidaan oppilaan ikätaso. Osaamisen tasoa arvioitaessa oletetaan, että alemmat tavoitteet on saavutettu.

<p>Suomen kieli ja kirjallisuus 5 lk Arvioitavat tavoitteet</p>				
<p>Vuorovaikutus ja ilmaisu T1, T2, T3, T4</p>	<p>Ilmaisee mielipiteensä, harjoittelee perustelua.</p> <p>Harjoittelee esitysten valmistelua ja pitämistä, tarvitsee ohjausta.</p> <p>Harjoittelee vuorovaikutustaitojensa arviointia.</p>	<p>Ilmaisee mielipiteenä, perustelee yksinkertaisesti.</p> <p>Pitää lyhyitä valmisteltuja esityksiä, tarvitsee ohjausta valmistelussa.</p> <p>Pyrkii kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan.</p>	<p>Ilmaisee perustellun mielipiteensä, kuuntelee muita näkökulmia.</p> <p>Pitää lyhyitä valmisteltuja esityksiä, harjoittelee valmistelemattoman puheenvuoron pitämistä.</p> <p>Arvioi ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan, ottaa vastaan ja antaa palautetta.</p>	<p>Ilmaisee perustellun mielipiteensä, pohtii eri näkökulmia.</p> <p>Pitää lyhyitä valmisteltuja ja valmistelemattomia esityksiä tutussa ympäristössä.</p> <p>Kuuntelee ja pyrkii hyödyntämään palautetta vuorovaikutus- ja ilmaisutaidoistaan, antaa rakentavaa palautetta muille.</p>
<p>Lukeminen (tekstin tulkitseminen) T5, T6, T7, T8</p>	<p>Lukee lyhyitä tekstejä ja osaa kertoa pääasiat (muistaa) omin sanoin.</p>	<p>Lukee sujuvasti lyhyitä tekstejä, löytää tarvitsemansa tiedon ohjatusti.</p>	<p>Lukee sujuvasti erilaisia tekstejä ja löytää tarvitsemansa tiedon. Tunnistaa lukustrategioihin liittyviä käsitteitä (<i>otsikot, ennakointi, silmäily, vieraat sanat, keskeiset käsitteet</i>).</p>	<p>Osaa lukea ja ymmärtää tekstejä, vertaa lukemaansa aiemmin opittuun. Osaa käyttää joitakin lukustrategioita.</p>
<p>Kirjoittaminen (tekstin tuottaminen) T9, T10, T11, T12</p>	<p>Tunnistaa lauseen. Osaa kirjoittaa lyhyen kertovan tekstin ja tietotekstin.</p>	<p>Tunnistaa ohjatusti pää- ja sivulauseen. Osaa tuottaa erilaisia lyhyitä tekstejä ja muokata niitä ohjatusti.</p>	<p>Erottaa virkkeen lauseet toisistaan pilkulla tai konjunktiolla. Osaa ohjatusti suunnitella, tuottaa ja muokata omaa tekstiä (<i>sisältö, ilmaisu ja sanavalinnat</i>).</p>	<p>Kirjoittaa pääsääntöisesti oikein. Osaa ilmaista perustellut mielipiteensä kirjoittamalla.</p>
<p>Kielitietoisuus (Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen) T13, T14, T15</p>	<p>Luokittelee ohjatusti sanoja ja taivuttaa niitä. Tuntee ja esittelee sovitusti omia juuria ja suvun perinteitä. Tunnistaa joitakin kansanperinteeseen kuuluvia asioita. Lukee ja esittelee jotakin lukemaansa.</p>	<p>Luokittelee ja taivuttaa sanoja. Käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä, tarvitsee vielä ajoittain ohjausta. Tietää, että eri kulttuureilla on omia perinteitä.</p>	<p>Luokittelee ja taivuttaa sanoja oikein. Käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja pohtii ohjatusti sanavalintoja ja ilmaisutapoja. Lukee ja esittelee sovitut kirjat.</p>	<p>Käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä monipuolisesti. Tunnistaa joitakin eri puolille Suomea kuuluvia perinteitä. Lukee kirjallisuutta (myös vapaa-ajalla).</p>

Suomi toisena kielenä asiakirjan lopussa.

Matematiikka 5 luokka Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Työskentelyn taidot T2, T3, T4, T5, T6	Tunnistaa joitain oppimiaan asioita. Tekee ohjatusti havaintoja. Käyttää ohjatusti ainakin yhtä ongelmanratkaisustrategiaa.	Tekee ohjatusti kysymyksiä ja perusteltuja päätelmiä. Tunnistaa vastauksen järkevyyden kannalta olennaisia asioita ja harjoittelee vastauksen järkevyyden tunnistamista.	Tunnistaa ja tekee havaintoja oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä ohjatusti. Tekee perusteltuja päätelmiä ja arvioi vastauksen järkevyyttä. Tunnistaa ja osaa käyttää ainakin yhtä ongelmanratkaisustrategiaa (<i>piirtäminen, ongelman osittaminen, eri vaihtoehtojen kokeileminen</i>).	Tunnistaa ja hyödyntää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Perustelee päätelmiään. Käyttää sujuvasti ongelmanratkaisustrategioita.
Lukukäsite ja kymmenjärjestelmä T8, T9	Nimeää desimaalilukuja apuvälineiden avulla.	Tunnistaa ohjatusti desimaaliluvut osana kymmenjärjestelmää.	Osaa käyttää desimaalilukuja osana kymmenjärjestelmää.	Käyttää sujuvasti ja osaa soveltaa kymmenjärjestelmää ja desimaalilukuja sen osana.
matemaattiset käsitteet, merkinnät ja laskutaito T7, T10	Osaa ohjatusti laskea peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Osaa ohjatusti luokitella lukuja.	Osaa laskea osittain itsenäisesti peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Osaa luokitella lukuja.	Osaa laskea peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Osaa käyttää laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.	Osaa käyttää laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä hyödykseen ja soveltaa niitä uusissa tehtävissä.
Geometria, mittaaminen, taulukot, diagrammit ja tilastot, ohjelmointi T11-T14	Osaa ohjatusti piirtää ja mitata kulman. Osaa ohjatusti käyttää koordinaatiston ensimmäistä neljänestä. Osaa tallentaa tietoa valmiiseen taulukkopohjaan.	Osaa luokitella, piirtää ja mitata joitakin kulmia. Osaa ohjatusti käyttää koordinaatistoa. Osaa ohjatusti kerätä tietoa ja tallentaa sen valmiiseen taulukkopohjaan.	Tekee havaintoja symmetriasta. Tunnistaa ohjatusti symmetriaan liittyviä käsitteitä (<i>kierto- ja siirtosymmetria</i>). Osaa ohjatusti laatia taulukon ja diagrammin annetusta aiheesta.	Luokittelee, piirtää ja mittaa kulmia sujuvasti (myös eri ympäristöissä). Havaitsee symmetrioita. Kerää aineiston ja laatii taulukon tai diagrammin itse.

Englanti 5lk Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
<p>Kulttuurinen moninaisuus, kielitietoisuus ja kielenopiskelutaidot T1, T3, T4, T5, T6</p>	<p>Tietää, mistä voi etsiä englanninkielistä opiskelua tukevaa aineistoa.</p> <p>Harjaannuttaa kielitaitoaan vaihtelevasti. Vastuunkanto opiskelusta on vielä vaikeaa.</p> <p>Osaa välittää helpon viestin vain harjoitellulla tavalla, ei kokeile.</p>	<p>Löytää ohjatusti englanninkielistä opiskelua tukevaa aineistoa.</p> <p>Harjaannuttaa kielitaitoaan ohjatusti erilaisin menetelmin.</p> <p>Yrittää välittää viestin, mutta kiinnittää helposti huomiota epäolennaisiin asioihin, joskus myös toisten työskentelyssä.</p>	<p>Löytää ohjatusti englanninkielistä aineistoa ja hyödyntää sitä opiskelussaan.</p> <p>Ottaa vastuun opiskelustaan ja harjaannuttaa kielitaitoaan rohkeasti ja monipuolisesti, myös tieto- ja viestintä- tekniikkaa hyödyntäen.</p> <p>Yrittää välittää viestin, auttaa toisia.</p>	<p>Osaa etsiä ja hyödyntää omaa oppimistaan edistävää englanninkielistä aineistoa.</p> <p>Ottaa vastuun opiskelustaan, osaa valita itselleen sopivia opiskelutapoja.</p> <p>Yrittää rohkeasti välittää viestin, ei kiinnitä huomioita epäolennaisuuksiin. Kannustaa toisia.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito T7, T8, T9, T10, T11</p>	<p>Viestintätilanteen ylläpitäminen on vaikeaa, turvautuu keskustelukumppaniin.</p> <p>Harjoittelee itselleen läheisten aiheiden kymmärtämistä puheesta ja tekstistä.</p> <p>Osaa tehdä mallin mukaan lyhyiden adjektiivien vertailumuodot, verbimuotojen tunnistamisessa ja käytössä on vielä runsaasti vaikeuksia.</p>	<p>Pyrkii pitämään yllä viestintätilannetta harjoitellulla tavalla.</p> <p>Harjoittelee itselleen läheisten aiheiden käsittelyä suullisesti ja kirjallisesti.</p> <p>Osaa tehdä mallin mukaan adjektiivien vertailumuodot sekä kestopreesensin yksinkertaisissa lauseissa.</p>	<p>Pyrkii pitämään yllä viestintätilannetta, kun aihe on tuttu.</p> <p>Osaa ohjatusti kuunnella, puhua, lukea ja kirjoittaa itselleen läheisistä aiheista (esim. itse, perhe, harrastukset, ammatit, musiikki).</p> <p>Tunnistaa useimmiten teksteistä adjektiivit ja niiden vertailumuodot, yleis- ja kestopreesensin sekä menneen aikamuodon ilmauksia, osaa käyttää niitä yksinkertaisissa lauseissa..</p>	<p>Pyrkii pitämään yllä viestintätilannetta vaikka aihe olisi uusi.</p> <p>Osaa kuunnella, puhua, lukea ja kirjoittaa itselleen läheisistä aiheista, kun sanasto on tuttua.</p> <p>Osaa käyttää tuotoksissaan em. perusrakenteita.</p>

Ympäristöoppi 5. luokka Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Merkitys, arvot, asenteet T1-T3	<p>Suhtautuu välinpitämättömästi ympäristöopin asioihin.</p> <p>Tarvitsee ohjausta tavoitteiden asettamisessa ja työskentelyssä.</p> <p>Suhtautuu negatiivisesti lähiympäristöönsä ja voi toiminnallaan aiheuttaa vahinkoa ympäristölle.</p>	<p>Osoittaa vaihtelevaa kiinnostusta ympäristöopin sisältöihin.</p> <p>Pystyy jossain määrin asettamaan tavoitteita ja työskentelemään tavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>Tunnistaa ympäristön riskejä ja tietää joitakin keinoja ympäristön suojelemiseksi.</p>	<p>Osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.</p> <p>Osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.</p> <p>Osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä.</p>	<p>Kokee ympäristöopin asiat merkityksellisinä itselleen ja on sisäistänyt niiden arvon.</p> <p>Tavoitteellinen ja pitkäjänteinen työskentely on jatkuvaa.</p> <p>Ymmärtää ympäristöön kohdistuvia riskejä sekä toimii lähiympäristöä kunnioittaen ja kehittäen.</p>
Tutkimisen ja toimimisen taidot T4-T11	<p>Tarvitsee ohjausta tutkimusten tekemisessä.</p> <p>Ei ymmärrä juurikaan teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja käyttömahdollisuuksia.</p> <p>Suhtautuu välinpitämättömästi turvallisuusasioihin. Ei tunnista mahdollisia vaaratilanteita.</p> <p>Tarvitsee jatkuvaa tukea ja ohjausta työskentelyssä.</p> <p>Tarvitsee apua ja ohjausta TVT:n vastuullisessa käytössä.</p>	<p>Tietää tutkimusvaiheet. Osaa tehdä tutkimuksia ohjeen mukaan ja esittää joitakin tuloksia muille.</p> <p>Osaa teknologisten sovellusten alkeita ja käyttää niitä tuetusti.</p> <p>Tunnistaa erilaisia vaara- ja ensiaputilanteita.</p> <p>Tietää oikeat toimintatavat, mutta ei aina toimi niiden mukaisesti. Ryhmätyöskentely vaatii tukea.</p> <p>Hallitsee TVT:n käytön ikätasoisesti.</p>	<p>Osaa suunnitella pieniä tutkimuksia. Työskentelee ohjeen mukaan eri menetelmillä ja esittää tutkimustuloksia selkeästi.</p> <p>Osaa kuvata joidenkin teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä.</p> <p>Tietää turvallisuusohjeita. Osaa toimia joissakin vaara- ja ensiaputilanteissa.</p> <p>Osaa toimia ohjeiden mukaisesti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.</p> <p>Osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.</p>	<p>Osaa muodostaa järkeviä kysymyksiä tutkimusten lähtökohdaksi. Osaa valita sopivia tutkimusmenetelmiä, esittää tutkimustuloksia ja tehdä niistä johtopäätöksiä.</p> <p>Osaa käyttää teknologisia sovelluksia. On kiinnostunut hyödyntämään teknologista osaamistaan uusissa tilanteissa.</p> <p>Toimii aktiivisesti turvallisuutta edistäen. Selviytyy pienistä ensiapua vaativista tilanteista.</p> <p>Osaa toimia vastuullisesti myös luokahuoneen ulkopuolella. Toimii rakentavasti ryhmässä.</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on tarkoituksenmukaista ja luovaa.</p>

<p>Tiedot ja ymmärrys T12-T19</p>	<p>Tunnistaa joitakin ympäristöopin käsitteitä ja ilmiöitä. Osaa ohjatusti tutkia ja kuvata niitä.</p> <p>Löytää ympäristöopin aiheisiin liittyvää tietoa jonkin verran.</p> <p>Osaa biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon sisältöjä välttävästi. Ymmärtämisessä ja tietojen muistamisessa on selviä puutteita.</p>	<p>Osaa käyttää monia ympäristöopin käsitteitä. Tunnistaa yksinkertaisia ilmiöitä ja antaa niistä esimerkkejä.</p> <p>Osaa etsiä ympäristöopin aiheisiin liittyvää tietoa eri lähteistä ohjeen mukaan.</p> <p>Osaa biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon sisältöjä tyydyttävästi. Ymmärtää osittain oppimaansa, mutta pääosin oppiminen perustuu muistamiseen.</p>	<p>Osaa kuvata ympäristöä ja ilmiöitä keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa. Osaa käyttää konkreettisia malleja.</p> <p>Osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä. Harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista.</p> <p>Osaa biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon sisältöjä hyvin. Ymmärtää yleensä oppimaansa ja osaa soveltaa sitä jonkin verran.</p>	<p>Ilmaisee ja perustelee näkemyksiään monipuolisesti ympäristöopin käsitteitä käyttäen. Osaa selittää ilmiöitä niitä kuvaavien mallien avulla, harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.</p> <p>Käyttää monipuolisesti eri tietolähteitä. Osaa valita löytämistään tiedoista olennaisen, ja perustella valintansa.</p> <p>Osaa biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon sisältöjä kiitettävästi. Ymmärtää oppimansa. Pystyy esimerkiksi perustelemaan näkemyksiään ja soveltamaan tietojaan.</p>
---------------------------------------	--	---	--	---

Uskonto 5 lk Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto ja monilukutaito T1, T2, T3, T5, T6, T7,	Tunnistaa opiskeltavan uskonnon rituaaleja. Tunnistaa ja nimeää opiskeltavaan uskontoon liittyviä symboleja.	Osaa kertoa opiskeltavaan uskontoon liittyvästä rituaalista ja sen tarkoituksesta. Osaa piirtää opiskeltavan uskonnon symboleja.	Osaa kertoa opiskeltavan uskonnon symboleista ja merkityksestä.	Tunnistaa opiskeltavaan uskontoon liittyviä symboleja ja merkityksiä eri yhteyksissä esim. mediassa ja keskustelee niiden merkityksessä asiayhteydessä .
Etiikka ja eettinen pohdinta T8, TT9, T10	Tunnistaa eri uskontojen yhteisiä eettisiä periaatteita.	Osaa kertoa esimerkin eri uskonnoille yhteisestä eettisestä periaatteesta.	Osaa kertoa esimerkin avulla eettisen periaatteen soveltamisesta arkiseen ongelmaan.	
Oppimaan oppimisen taidot ja vuorovaikutus T4, T11	Harjoittelee oman mielipiteen perustelua.	Osaa ohjatusti perustella omat mielipiteensä.	Osaa perustella mielipiteensä rakentavasti muille.	Keskustelee rakentavasti mielipiteistään ja on valmis muokkamaan niitä, mikäli se on perusteltua.

Elämäkatsomustieto 5 luokka Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Oppimisen ja ajattelun taidot T3, T7	Tunnistaa yksinkertaisia syy-seuraus -suhteita, tarvitsee vielä ohjausta. Arvioi ohjatusti tavoitteiden saavuttamista yhdessä muiden kanssa.	Osaa yhdessä muiden kanssa keskustella syy-seuraus -suhteista. Osaa nimetä jonkin oppimiselle asetetun tavoitteen ja arvioida sen toteutumista.	Tunnistaa itsenäisesti joitain syy-seuraus -suhteita.	Osaa asettaa tavoitteita oppimiselle ja arvioida niiden toteutumista.
Tiedon hallinta ja soveltaminen T1, T5, T6, T9	Tunnistaa käsitteet vapaus ja vastuu. Tunnistaa perinteisiin kuuluvia asioita.	Osaa kertoa esimerkin vastuullisuudesta.	Osaa erottaa vastuullisen toiminnan vastuuttomasta. Osaa kertoa suomalaisesta perinteestä.	Osaa kertoa vastuullisesta toiminnasta. Osaa kertoa esimerkkejä eri kulttuurien perinteistä.
Vuorovaikutus- ja väittelytaidot, vastuullinen toiminta T2, T4, T8, T10	Osallistuu ohjatusti eri näkemyksiä koskevaan keskusteluun. Tunnistaa ihmisen aiheuttamia muutoksia ympäristössä.	Esittelee näkemyksiään keskustelussa. Osaa kertoa ihmisen aiheuttamista muutoksista ympäristössä.	Osaa esittää asiaankuuluvia perusteluita näkemyksilleen.	Osaa esitellä omia näkemyksiään ja perustella niitä suhteessa muihin näkemyksiin. Suhtautuu ympäristöön arvostavasti ja toimii kestävän periaatteen mukaisesti.

Historia 5Ik Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Tiedon hankkiminen menneisyydestä T2, T3	<p>Osaa antaa esimerkin historiallisesta lähteestä.</p> <p>Tietää, ettei lähteistä aina saa varmaa tietoa.</p>	<p>Osaa luetella joitakin historiallisia lähteitä.</p> <p>Tietää, mitä tarkoittaa lähteiden tulkinta.</p>	<p>Ymmärtää, että historiallinen tieto perustuu lähteisiin. Osaa ohjatusti etsiä tietoa osoitetuista tietolähteistä.</p> <p>Osaa ohjatusti erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti etsiä tietoa erilaisista tietolähteistä. Harjoittelee tiedon luotettavuuden arviointia.</p> <p>Osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan selkeissä tilanteissa.</p>
Historian ilmiöiden ymmärtäminen T4-T8	<p>Tietää käsitteet esihistoriallinen ja historiallinen aika.</p> <p>Osaa ohjatusti esim. kuvan avulla kuvailla tietyn aikakauden ihmisen toimintaa.</p> <p>Tietää, että historian tapahtumat vaikuttavat ihmisten elämään.</p>	<p>Osaa luetella joitakin historian aikakausia.</p> <p>Harjoittelee menneeseen aikaan eläytymistä, mutta aikakausien piirteet menevät vielä sekaisin.</p> <p>Tunnistaa ohjatusti joitakin ihmisten elämään vaikuttaneita muutoksia. Ei vielä osaa tarkastella muutosta eri näkökulmista.</p>	<p>Osaa nimetä historian aikakausia oikein (<i>esim. esihistoria/ historiallinen aika; antiikki, viikinkiaika</i>).</p> <p>Osaa kuvata pääpiirteitä esihistoriallisesta ja historiallisesta ajasta.</p> <p>Pystyy ohjatusti eläytymään tietyn ajan ihmisen elämään ja tunnistamaan historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita .</p> <p>Havaitsee ohjatusti muutoksia ja jatkuvuuksia oman kulttuurialueensa historiassa. Tietää, että samalla ilmiöllä on erilaisia vaikutuksia eri ihmisille.</p>	<p>Hahmottaa tapoja jakaa historia aikakausiin, osaa kertoa niistä oikeilla käsitteillä (<i>esim. arkeologia, kirjoitustaito</i>).</p> <p>Osaa luetella aikakausia ja antaa esimerkkejä niille ominaisista piirteistä.</p> <p>Pystyy ohjatusti eläytymään menneen ajan ihmisen elämään ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja (<i>esim. kirjoitustaito, ruuanhankintatavat</i>).</p> <p>Tunnistaa ja antaa yksinkertaisia esimerkkejä syy- ja seuraussuhteista (<i>esim. maanviljelys, asutus, ammatit</i>).</p> <p>Osaa vastata opiskellusta asiasta kysymyksiin: <i>Mitä? Miksi? Mitä seurasi?</i></p> <p>Osaa ohjatusti kuvata selkeitä muutoksia ja jatkuvuuksia sekä antaa yksinkertaisia esimerkkejä muutosten vaikutuksista eri ihmisiin.</p>

<p>Historiallisen tiedon käyttäminen T9-T11</p>	<p>Osaa järjestää tutun tapahtuman vaiheet oikeaan järjestykseen syys- ja seuraussuhteen näkökulmasta.</p> <p>Harjoittelee tulkintojen ja historiallisten seikkojen tunnistamista historiallisista teksteistä..</p>	<p>Osaa kuvata tutun ilmiön syy- ja seuraussuhteita esim. kuvien avulla.</p> <p>Tunnistaa tekstistä erilaisia tulkintoja samasta ilmiöstä.</p> <p>Tunnistaa kertomuksesta historiallisen tapahtuman piirteitä.</p>	<p>Osaa ohjatusti kuvailla jonkin opiskellun historian ilmiön syy- ja seuraussuhteita.</p> <p>Osaa ohjatusti selittää yksinkertaisten esimerkkien avulla, miksi sama ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.</p> <p>Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yhden toimijan kannalta.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.</p> <p>Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.</p> <p>Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.</p>
---	---	--	---	---

<p>Yhteiskuntaoppi 5lk Arvioitavat tavoitteet</p>	1	2	3	4
<p>Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys T3 - T6</p>	<p>Tietää miksi sääntöjä on, mutta niiden noudattaminen vaihtelee.</p> <p>Tunnistaa käsitteet tasa-arvo, ihmisoikeudet ja oikeusjärjestelmät.</p> <p>Tietää, mitä medialla tarkoitetaan. Ymmärtää, että medialla voidaan vaikuttaa.</p>	<p>Osaa noudattaa sääntöjä.</p> <p>Tietää, mihin yhteisöihin itse kuuluu.</p> <p>Tietää pääpiirteissään, mitä on tasa-arvoinen toiminta ja mikä on oikeusjärjestelmän tehtävä.</p> <p>Harjoittelee arvioimaan median vaikutusta omassa elämässään. Tunnistaa ohjatusti mainosviestin.</p>	<p>Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti.</p> <p>Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.</p>	<p>Osaa laatia perusteltuja yhteisiä sääntöjä ja pohtia niiden merkitystä.</p> <p>Ymmärtää oman roolinsa yhteisöissä, joihin itse kuuluu. Ymmärtää tasa-arvon merkityksen ihmisten välisessä toiminnassa. Ymmärtää, miksi ihmisoikeudet ovat kaikille samat. Harjoittelee arvioimaan median vaikutusta yhteiskunnan eri osa-alueilla. Tunnistaa mainosviestin.</p> <p>Harjoittelee arvioimaan työnteon</p>

	<p>Ymmärtää, että työnteke ja yrittäjyys vaikuttavat perheen toimeentuloon.</p> <p>Tietää, että yhteiskunnan eri toimijoilla on erilaisia arvoja ja tarkoitusperiä.</p>	<p>Ymmärtää, että työnteke vaikuttaa perheen toimeentuloon ja yhteiskunnan toimintaan. Ymmärtää, että koulussa opitaan työelämässäkin tarvittavia taitoja.</p> <p>Osoo luetella joitakin eri tahoja, joilla on erilaisia arvoja ja tarkoitusperiä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyuden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.</p> <p>Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.</p>	<p>merkitystä yhteiskunnan ja oman tulevaisuutensa kannalta. Tiedostaa koulutyön merkityksen, hoitaa tehtävänsä vastuullisesti ja osaa suunnitella ajankäyttöään.</p> <p>Harjoittelee ymmärtämään tuttujen tai omien näkemystensä vastaisia näkökulmia.</p>
<p>Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen T7-T9</p>	<p>Tietää pääpiirteissään, mitä tarkoittaa demokraattinen päätöksenteko. Osaa kertoa mielipiteensä ja kuunnella toisia.</p> <p>Tietää, mitä seurauksia säästämisestä voi olla.</p> <p>Tietää, että varsinkin sähköisen median käyttämiseen liittyy turvallisuusnäkökulmia.</p>	<p>Harjoittelee demokraattisen toiminnan periaatteita ja vaikuttamista lähiyhteisöissä. Ymmärtää, miksi kaikkia toiveita ei voida toteuttaa.</p> <p>Ymmärtää, että kulutusvalinnoilla on vaikutusta itselle ja ympäristölle. Ymmärtää, että perheillä on erilaisia tuloja ja menoja.</p> <p>Ymmärtää, että mediasta saa tietoa ja sitä voi käyttää toiminnan välineenä. Harjoittelee turvallisuusnäkökulmien huomioimista.</p>	<p>Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista- ta enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.</p> <p>Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöön sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamis päätöksillään on.</p> <p>Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.</p>	<p>Ymmärtää demokraattisen toiminnan pääperiaatteita yhteiskunnan tasolla. Harjoittelee oman lähiyhteisönsä kehittämistä demokraattisin keinoin.</p> <p>Osoo arvioida ja suunnitella rahankäyttöään sekä arvioida valintojensa vaikutusta ympäristön kannalta. Ymmärtää säästämisen merkityksen itselleen. Ymmärtää, millaisia menoja perheen talouteen kuuluu ja mistä perheen tulot muodostuvat.</p> <p>Osoo hyödyntää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä huomioida turvallisuusnäkökulmia median käytössä.</p>

Musiikki 5. luokka Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Osallisuus T1	Oppilas yrittää osallistua yhteismusisointiin.	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin.	Oppilas osallistuu yhteismusisointiin keskittyneesti muita kannustaen.	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa. Oppilas tuo esiin omia ideoita ja kannustaa muita.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen T2, T3, T4, T5	Oppilas osaa tunnistaa rytmi-, melodia- ja säestyssoittimia ja osaa käsitellä niitä oikein. Oppilas harjoittelee niillä soittamista. Oppilas yrittää liikkua musiikin mukana. Oppilas yrittää kuunnella musiikkia. Oppilas yrittää harjoitella omien ratkaisujen keksimistä käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja.	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon. Oppilas osaa soittaa useampaa kuin yhtä rytmi- tai melodiasoitinta oikeassa tempossa pysyen. Oppilas osallistuu musiikkiliikuntaan ja yrittää käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun. Oppilas osaa kuvata liikkeillään musiikissa tapahtuvia muutoksia Oppilas osaa kuunnella musiikkia. Oppilas yrittää kertoa kuulemastaan. Oppilas harjoittelee omien ratkaisujen keksimistä käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja.	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon keskittyneesti. Oppilas harjoittelee sovittamaan omaa osuuttaan yhteismusisoinnissa osaksi musiikillista kokonaisuutta. Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun. Oppilas kuuntelee musiikkia ja osaa kertoa kuulemastaan. Oppilas yrittää keksiä omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja.	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta. Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun. Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan. Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito T6, T7	Oppilas yrittää tehdä havaintoja musiikillisesta toiminnasta. Oppilas osaa nimetä opittuja musiikin peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa musiikin merkintätapoja ja harjoittelee niiden noudattamista.	Oppilas osaa tehdä havaintoja musiikillisesta toiminnasta. Oppilas osaa nimetä viidennellä luokalla opettavat musiikin peruskäsitteet. Oppilas tuntee musiikin merkintätapoja ja osaa ohjatusti noudattaa niitä.	Oppilas osaa kertoa musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan. Oppilas ymmärtää, mitä opitut musiikin peruskäsitteet tarkoittavat Oppilas tuntee musiikin merkintätapoja ja osaa noudattaa niitä.	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan. Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa T8	Oppilas yrittää ymmärtää äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät ja harjoittelee laitteiden ja soittimien turvallista käyttöä.	Oppilas ymmärtää äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät ja harjoittelee laitteiden ja soittimien turvallista käyttöä.	Oppilas ymmärtää äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät. Osaa ohjatusti käyttää laitteita ja soittimia oikein hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta.	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.
Oppimaan oppiminen musiikissa T9	Oppilas yrittää harjoitella tavoitteen asettamista ja tavoitteen mukaan toimimista oman musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi.	Oppilas harjoittelee tavoitteen asettamista musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi. Oppilas yrittää toimia asettamansa tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.	Oppilas harjoittelee tavoitteen asettamista musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi. Oppilas toimii asettamansa tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

Kuvataide 5lk Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
<p>Visuaalinen havaitseminen ja arvot T1, T2, T6, T7, T8, T9, T10, T11</p>	<p>Tietää, että teoksia voi tarkastella eri näkökulmista.</p> <p>Tunnistaa ohjatusti joitakin piirteitä paikallisesta kulttuuriperinnöstä ja arkkitehtuurista Tunnistaa ohjatusti joitakin eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun piirteitä.</p>	<p>Tunnistaa joitakin visuaalisen kulttuurin ja ympäristön piirteitä.</p> <p>Osaa jonkin verran kertoa havainnoistaan ja hyödyntää niitä omassa tuotoksissaan.</p> <p>Havainnoi ohjatusti paikallista kulttuuriperintöä ja arkkitehtuuria. Tunnistaa ohjatusti piirteitä eri kuvakulttuureista.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä. Oppilas osaa kuvailla ja sanallistaa taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintoja. Oppilas osaa tunnistaa paikallista arkkitehtuuria ja kulttuuriperintöä. Oppilas osaa tunnistaa piirteitä eri kuvakulttuureista ja erityisesti eurooppalaisesta visuaalisesta kulttuuriperinnöstä.</p>	<p>Tekee monipuolisia havaintoja ja osaa hyödyntää niitä myös tuotoksissaan. Osaa hyödyntää monipuolisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja.</p> <p>Osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan paikallisesta arkkitehtuurista ja kulttuuriperinnöstä. Osoittaa oma-aloitteista kiinnostusta eurooppalaiseen kulttuuriperintöön.</p>
<p>Tuottaminen T4, T5</p>	<p>Osaa jonkin verran ohjatusti hyödyntää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja tuotoksissaan.</p> <p>Tietää osan kuvallisen työskentelyn vaiheista. Osaa tehdä yksinkertaista yhteistyötä ohjatusti</p>	<p>Osaa käyttää ohjatusti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja tuotoksissaan.</p> <p>Tietää kuvallisen työskentelyn eri vaiheet. Tekee yhteistyötä ohjatusti. Ymmärtää yksinkertaisia vaikuttavia kuvia ja osaa ohjatusti tuottaa itse vaikuttavan kuvan.</p>	<p>Oppilas osa käyttää hyvin erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja tilan kuvaamisessa, sommittelussa ja värien tuntemisessa. Hän osaa hyödyntää ihmisen kehon mittasuhteita kuvallisessa tekemisessään. Hän osaa käyttää havaintopohjaista perspektiiviä. Oppilas pystyy pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn. Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja työskennellä yksin ja ryhmässä. Oppilas kokee iloa ja onnistumista omasta työstään.</p>	<p>Käyttää monipuolisesti erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ja osaa jo valita itselleen ja työhönsä sopivia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisutapoja.</p> <p>Osaa suunnitella tuotoksen ja tehdä sen viimeistellysti valmiiksi yksin ja ryhmän jäsenenä. Kokee iloa omasta ja ryhmänsä työstä.</p>
<p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta T7, T8, T9</p>			<p>Oppilas tekee havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä. Oppilas osaa sanallistaa omia ja toisen tekemiä kuvia ja teoksia. Osaa tarkastella kuvan vaikuttamisen keinoja ja todenmukaisuutta. Rohkenee kertoa omia näkemyksiään teoksista ja perustella niitä.</p>	<p>Tekee monipuolisia havaintoja ja osaa hyödyntää niitä itsenäisesti tuotoksissaan. Osaa tehdä tulkintoja taiteesta ja ympäristöstä.</p>

<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen T10, T11</p>	<p>Oppilas osaa huomioida ohjatusti kestävän kehityksen näkökulmia. Huolehtii ohjatusti omasta työskentely-ympäristöstään ja välineistä.</p> <p>Ymmärtää, että taiteella voidaan viestiä ja vaikuttaa</p>	<p>Oppilas osaa jonkin verran huomioida kestävän kehityksen näkökulmia. Huolehtii pääsääntöisesti omasta työskentely-ympäristöstään ja välineistä.</p> <p>Oppilas tietää, että visuaaliseen taiteeseen ja ympäristöön liittyy arvoja. Tunnistaa ja ymmärtää jonkin verran kulttuurista moninaisuutta. Osaa ohjatusti kuvailla näitä.</p>	<p>Oppilas osaa ottaa huomioon omassa työskentelyssään ja kuvailmaisissa kestävän kehityksen näkökulmia. Osaa huolehtia hyvin yhteisestä työtilasta, omista ja yhteisistä välineistä.</p> <p>Oppilas ymmärtää, että visuaaliseen taiteeseen ja ympäristöön liittyy arvoja ja osaa huomioida kulttuurista moninaisuutta. Osaa ilmaista näistä ajatuksiaan.</p>	<p>Oppilas huomioi työskentelyssään kestävän kehityksen. Välineistä ja työtiloista huolehtiminen on luonnollista.</p> <p>Oppilas pystyy hyödyntämään arvoja ja kulttuurista moninaisuutta teoksissaan.</p>
--	---	--	---	--

Käsityö 5 lk Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Ideointi ja suunnittelu T1, T2, T3, T6	Oppilas tarvitsee tukea ideointinsa ja suunnittelunsa loppuunsaattamiseksi. Suunnitelma jää usein vaillinaiseksi.	Oppilas pystyy ohjatusti tekemään toteutuskelpoisen suunnitelman ideointinsa pohjalta. Oppilas pystyy useimmiten pitkäjänteiseen suunnitteluun.	Pystyy itsenäisesti tekemään ideointinsa pohjalta toteutuskelpoisia suunnitelmia, ja yrittää itsenäisesti hahmottaa työjärjestystä. Haluaa suunnitella persoonallisia töitä ja etsii itse ideoita.	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista. Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
Kokeilu, tekeminen, soveltaminen T3, T4, T5, T6, T8	Oppilas harjoittelee työvälineiden ja peruskäsitteiden tunnistamista. Oppilas huolehtii vaihtelevasti yhteisistä ja omista tavaroista. Oppilas tarvitsee paljon harjoitusta pitkäjänteisessä työskentelyssä. Laitteiden käyttö on taitamatonta ja huolimatonta, materiaalien valinta välinpitämättömää. Oppilas ei hahmota, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. .	Oppilas osaa vaihtelevasti käyttää muutamia peruskäsitteitä ja tarvitsee ohjausta välineistön sekä koneiden käytössä. Oppilas tarvitsee harjoitusta materiaalien valintaan. Hän siivoaa, kun siitä huomautetaan. Oppilaan vastuunkanto ja tavoitteellisuus työskentelyssä on ajoittaista. Oppilas keksii joitakin tuotteen elinkaareen vaikuttavia asioita.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisesti materiaaleja ja keksii toimivia ratkaisuja. Hän tuntee ja käyttää käsityön peruskäsitteistöä. Oppilas ymmärtää laitteiden toimintaperiaatteet ja toimii tarkoituksenmukaisesti. Oppilas kantaa vastuuta omasta työskentelystään ja luokan siisteydestä. Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen.	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä. Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Oppilas tietää, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Oppilas pyrkii huomioimaan ympäristön työskentelyssään.
Dokumentointi ja arviointi T2, T6, T7	Oppilas tarvitsee tukea dokumentoinnin harjoittelemisessa. Käsityö ei ole tavoitteen mukainen. Oppilas osallistuu vaihtelevasti ja osin välinpitämättömästi itse- ja vertaisarviointiin. Hän tarvitsee siinä paljon ohjausta.	Oppilas harjoittelee käsityöprosessinsa dokumentointia. Yleensä käsityö on käyttökelpoinen. Oppilas harjoittelee itse- ja vertaisarviointin antamista.	Oppilas dokumentoi käsityöprosessinsa. Käsityö on käyttökelpoinen ja suunniteltuun tarkoitukseen sopiva. Oppilas arvostaa omaa työtään. Oppilas osallistuu oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa. Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

T7	Oppilas osallistuu ajoittain oman ja muiden työskentelyn arviointiin, ja se saattaa olla totuudenvastaista.	Oppilas osallistuu joskus rakentavasti työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.	Oppilas osallistuu oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.	Oppilas arvioi aktiivisesti ja positiivisesti työskentelyä. Hän kykenee antamaan vertaispalautteessa ideoita ja jopa neuvoja.
T8	Oppilas ei hahmota, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Hän ei huomioi materiaalivalintoja.	Oppilas keksii joitakin tuotteen elinkaareen vaikuttavia asioita. Materiaalin käyttö on tuhlailevaa.	Oppilas osaa ilmaista useita asioita, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.	Oppilas tietää, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen. Oppilas pyrkii huomioimaan ympäristön työskentelyssään.

Liikunta 5lk Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Fyysinen toimintakyky T1 - T7	<p>Oppilas osallistuu vaihtelevasti, uuden kokeileminen on vaikeaa.</p> <p>Pelitulanteiden lukeminen on vaikeaa, ohjauksella oppilas pystyy helppoihin ratkaisuihin.</p> <p>Oppilaalla on vaikeuksia useissa motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelu on ei innosta.</p> <p>Oppilas harjoittaa vaihtelevasti fyysisiä ominaisuuksiaan (<i>nopeus, liikkuvuus, kestävyys, voima</i>).</p> <p>Oppilas harjoittelee uimista, ei ole uimataitoinen.</p> <p>Oppilas ei aina muista toimia turvallisesti.</p>	<p>Oppilas osallistuu itselleen mieluisiin liikuntatehtäviin.</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti tehdä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja liikuntatilanteissa.</p> <p>Oppilaalla on vaikeuksia joissakin motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelu on vaihtelevaa.</p> <p>Oppilas harjoittelee itsenäistä fyysisten ominaisuuksien harjoittamista ja niiden arvioimista.</p> <p>Oppilas on alkeisuimataitoinen. (Osaa uida 10 metriä yhtäjaksoisesti.)</p> <p>Oppilas pyrkii toimimaan turvallisesti ohjeiden mukaan.</p>	<p>Oppilas osallistuu yleensä aktiivisesti itselleen mieluisiin liikuntatehtäviin.</p> <p>Oppilas osaa yleensä tehdä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja liikuntatilanteissa.</p> <p>Oppilaan motoriset perustaidot ovat hyvät.</p> <p>Oppilas osaa ohjatusti harjoittaa fyysisiä ominaisuuksiaan itsenäisesti ja arvioida niitä.</p> <p>Oppilas on alkeisuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä).</p> <p>Oppilas osaa toimia turvallisesti ohjeiden mukaan.</p>	<p>Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.</p> <p>Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.</p> <p>Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.</p> <p>Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.</p> <p>Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja osaa harjoittaa niitä.</p> <p>Oppilas on alkeisuimataitoinen (Osaa uida 50m).</p> <p>Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.</p>
Sosiaalinen ja psyykinen toimintakyky T8 - T10	<p>Oppilas toimii vaihtelevasti sovitulla tavalla.</p> <p>Oppilas harjoittelee reilun pelin periaatteita, unohtuvat vielä usein.</p> <p>Oppilas harjoittelee vastuullista työskentelyä, tarvitsee ohjausta.</p>	<p>Oppilas toimii yleensä sovitulla tavalla.</p> <p>Reilun pelin periaatteet unohtuvat oppilaalta joskus.</p> <p>Oppilas harjoittelee vastuullista ja itsenäistä työskentelyä .</p>	<p>Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa sovitulla tavalla.</p> <p>Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita.</p> <p>Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.</p>	<p>Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.</p> <p>Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.</p> <p>Oppilas osaa työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.</p>

Suomi toisena kielenä 5Ik Arvioitavat tavoitteet	1	2	3	4
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen T1, T2, T3	<p>Kuullun tekstin kuuntelu ja ymmärtäminen on minulle vielä vaikeaa.</p> <p>Pystyn ilmaisemaan mielipiteitäni tutuista asioista.</p>	<p>Kuullun tekstin kuuntelu- ja ymmärtämistaitoni ovat kehittyneet.</p> <p>Pystyn ilmaisemaan mielipiteitäni.</p>	<p>Ymmärrän jo hyvin kuultua tekstiä ja opetuspuhetta.</p> <p>Itseilmaisuni on selkeää ja ymmärrettävää.</p> <p>Osaan ottaa myös muiden mielipiteet huomioon.</p>	<p>Ymmärrän jo kiitettävästi kuultua tekstiä ja opetuspuhetta eri oppiaineissa.</p> <p>Osaan ilmaista mielipiteeni monipuolisesti. Osaan ottaa myös muiden mielipiteet huomioon.</p> <p>Osaan puhua tilanteen vaatimalla tavalla.</p>
Tekstien tulkitseminen T4, T5, T6	<p>Osaan lukea lyhyitä tekstejä ja ymmärrän pääasiat lukemastani.</p> <p>Tiedän, että on erilaisia tekstilajeja.</p> <p>En vielä ymmärrä tiedon luotettavuuden perusteita.</p>	<p>Osaan lukea pidempiä tekstejä ja ymmärrän pääasiat lukemastani.</p> <p>Ymmärrän tekstilajien piirteitä.</p> <p>Ymmärrän, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.</p>	<p>Osaan lukea pidempiä tekstejä ja päätellä vieraiden sanojen ja sanontojen merkityksiä tekstissä.</p> <p>Osaan etsiä tekstistä tärkeän tiedon. Tunnistan joitain tekstinymmärtämisstrategioita. Tunnistan erilaisia tekstilajeja.</p> <p>Osaan arvioida tiedon luotettavuutta.</p>	<p>Osaan lukea pidempiä tekstejä, päätellä vieraiden sanojen ja sanontojen merkityksiä ja tulkita tekstejä vertailemalla niitä.</p> <p>Osaan etsiä tekstistä tärkeän tiedon. Tunnistan tekstinymmärtämisstrategioita. Tunnistan erilaisia tekstilajeja.</p> <p>Osaan arvioida tiedon luotettavuutta yksin ja muiden kanssa.</p>
Tekstien tuottaminen T7, T8, T9	<p>Käsin ja koneella kirjoittamisen taitoni ovat kehittyneet.</p> <p>Tiedän isot ja pienet kirjaimet, tärkeimmät välimerkit ja lopetusmerkit.</p>	<p>Kirjoitan kohtalaisesti käsin ja koneella.</p> <p>Oikeinkirjoitustaitoni ovat kehittyneet ja osaan jo hieman muokata tekstejäni palautteen perusteella.</p>	<p>Kirjoitan jo hyvin käsin ja koneella.</p> <p>Osaan käyttää oikeinkirjoituksen perusasioita. Osaan suunnitella, tuottaa, arvioida ja muokata omia tekstejäni ohjatusti.</p>	<p>Osaan käyttää monipuolisesti oikeinkirjoituksen perusasioitakäsin ja koneella kirjoitettaessa. Osaan suunnitella, tuottaa, arvioida ja muokata omia tekstejäni melko itsenäisesti.</p>
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus T10, T11, T12	<p>Olen kiinnostunut kirjoista ja teksteistä. Osaan ohjatusti valita minulle sopivia kirjoja ja tekstejä.</p> <p>Tiedän oman kulttuurini ja</p>	<p>Osaan valita itseäni kiinnostavia kirjoja ja tekstejä.</p> <p>Tunnistan jotakin siitä, mikä eri</p>	<p>Luen mielelläni kirjoja ja seuraan sähköistä mediaa. Keskustelen niistä.</p> <p>Tiedostan, että omilla</p>	<p>Jaan luku- ja kulttuurikokemuksiani mielelläni.</p> <p>Ymmärrän, että omilla kielivalinnoillani on merkitystä</p>

	suomalaisen kulttuurin juhlia ja perinteitä.	kulttuureissa ja kielissä on samaa ja mikä erilaista.	kielivalinnoillani on merkitystä muiden kielelliseen käyttäytymiseen. Olen ylpeä kulttuuri-identiteetistäni.	muiden kielelliseen käyttäytymiseen. Arvostan eri kieliä ja kulttuureita.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena T13, T14, T15	Oppimistavoitteiden asettaminen on minulle vielä vaikeaa. En vielä osaa hyödyntää tv-taitojani tiedonhaussa. En tiedä, mitä tekijänoikeuksilla tarkoitetaan.	Harjoittelen oppimistavoitteiden asettamista. Olen innokas etsimään tietoa sähköisesti. Tiedän, mitä tekijänoikeuksilla tarkoitetaan.	Osaan jo hieman arvioida omaa oppimista ja muiden työskentelyä. Olen innostunut asettamaan oppimistavoitteita. Osaan hyödyntää tv-taitojani tiedonhaussa. Otan huomioon tekijänoikeudet. Tunnistan eri oppiaineiden käsitteitä ja otan niitä käyttöön.	Osaan jo hieman arvioida omaa oppimista ja asettaa oppimistavoitteita. Käytän tv-taitojani tiedonhaussa. Olen oppinut kunnioittamaan tekijänoikeuksia. Käytän eri oppiaineiden käsitteitä.